

Beslissing van de Raad voor de Journalistiek

over de klacht van

Polish Media Issues

tegen

Nieuwsblad.be

Met een mail van 27 september 2017 dienen de heer Jakub Przedzienkowski en de heer Krzysztof Jezewski namens de organisatie Polish Media Issues een klacht in tegen Nieuwsblad.be. Aanleiding is een artikel van 3 augustus 2017 onder de titel “*Boekhouder van Auschwitz” mag 96 zijn, hij zal niet aan zijn straf ontsnappen. Oskar Gröning fit genoeg bevonden om terecht te staan.*

Redactiemanager Toon van den Meijdenberg van Mediahuis antwoordt met twee brieven van 8 januari en 2 maart 2018, waarop Krzysztof Jezewski repliceert met drie mails van 21 januari, 23 februari en 8 maart 2018.

Een rapporteringscommissie van de Raad voor de Journalistiek heeft een hoorzitting gehouden op 25 mei 2018. Voor Polish Media Issues was er niemand aanwezig. Toon van den Meijdenberg woonde de hoorzitting wel bij.

DE FEITEN

Het artikel gaat over de beslissing van het Duitse Hoogerechtshof over de gevangenisstraf van Oskar Gröning, die bekendstaat als de boekhouder van het concentratiekamp in Auschwitz. Hij werd in 2015, op 96-jarige leeftijd, veroordeeld tot vier jaar cel. In 2017 besliste het Hoogerechtshof dat hij fit genoeg was om zijn straf uit te zitten.

Het artikel sprak oorspronkelijk van het *Poolse concentratiekamp Auschwitz*. Na verschillende reacties veranderde de redactie dat in *nazi-concentratiekamp*.

DE STANDPUNTEN VAN PARTIJEN

KLAGER noemt de omschrijving *Pools concentratiekamp Auschwitz* historisch fout en aanstootgevend voor het Poolse volk. Auschwitz is een Duits concentratiekamp in Polen. De correcte benaming volgens UNESCO is *Duits nazi-concentratie en uitroeiingskamp*.

Nieuwsblad.be verdedigt zich door te zeggen dat het adjectief *Pools* in geografische betekenis werd gebruikt, maar het woord *Pools* reikt verder dan de geografische context. Overigens lagen Auschwitz-Birkenau en andere kampen niet in Polen, maar in het door Duitsland bezette Polen. De kampen Pools noemen is onnauwkeurig en beledigend. Van Guantanamo Bay zegt men ook niet dat het een Cubaanse gevangenis is. Gewezen Amerikaans president Obama verontschuldigde zich in 2012 omdat hij verkeerdelijk verwezen had naar ‘een Pools vernietigingskamp’.

De benaming is niet alleen fout, Nieuwsblad.be heeft de fout ook niet behoorlijk rechtgezet. De redactie verving *Pools concentratiekamp* door *nazi-concentratiekamp*, maar ook dat is niet correct. Statistisch onderzoek wijst uit dat de neiging bestaat om de schuld voor de Holocaust

te verschuiven van de daders (de Duitsers) naar de slachtoffers (de Polen). Zo blijkt uit een onderzoek bij Britse volwassenen dat volgens tien procent van de respondenten Polen verantwoordelijk was voor de oprichting van Auschwitz. In de leeftijdsgroep 18-24 liep dat percentage op tot negentien procent. Nochtans waren er geen Poolse SS-afdelingen, in tegenstelling tot SS-divisies in België. Daarom is het belangrijk om de volledige naam *Duits nazi-concentratie en uitroeiingskamp* te gebruiken.

De omschrijvingen *Pools concentratiekamp* en *nazi-concentratiekamp* komen neer op een ontkenning, of toch zeker een verdraaiing van de Holocaust. Wereldwijd zijn al verschillende media veroordeeld door rechtbanken of persraden voor het gebruik van de omschrijving *Pools concentratiekamp*.

De rechtzetting door Nieuwsblad.be was niet alleen niet correct, ze was ook onvoldoende. De redactie heeft de benaming gewoon gewijzigd zonder expliciet te vermelden dat de oorspronkelijke omschrijving fout was. Ze had de lezers moeten wijzen op de fout en zich publiek moeten verontschuldigen.

Ten slotte heeft Nieuwsblad.be na ontvangst van de klacht van Polish Media Issues dezelfde fout nog verschillende keren opnieuw gemaakt heeft.

NIEUWSBLAD.BE zegt dat *Pools concentratiekamp* een geografische omschrijving is. Het zegt niets over wie tot de nazi's behoorde of over wie verantwoordelijk was voor Auschwitz. Kranten gebruiken adjectieven om locaties aan te duiden en de omschrijvingen *Pools concentratiekamp* en *concentratiekamp in Polen* komen in journalistieke teksten vaak voor, zonder kwade bedoelingen. Zo vindt men ook voorbeelden waarbij Breendonk wordt omschreven als Belgisch concentratiekamp. De bewering van klager dat de omschrijving *Pools concentratiekamp* zou neerkomen op een ontkenning van de Holocaust, is een zware belediging.

In het onderwijs is er voldoende aandacht om te weten wat *Pools concentratiekamp* betekent. Jongeren weten dat concentratiekamp hoort bij nazi en koppelen nazi aan Duitsland. Ze weten misschien niet waar Auschwitz ligt, maar wel dat de Duitsland verantwoordelijk was voor de concentratiekampen. Ook de lezers van Nieuwsblad.be weten wie de nazi's zijn en wie verantwoordelijk is voor de concentratiekampen.²

Als de Raad voor de Journalistiek de klacht gegrond verklaart, zou dat volgens Nieuwsblad.be een groot risico inhouden. Het Poolse parlement heeft immers recent een wet goedgekeurd die het gebruik van de term *Pools concentratiekamp* of *Pools vernietigingskamp* verbiedt. De Polish League Against Defamation speurt met zoekmachines in alle talen naar woorden als *Pools concentratiekamp*. De wet is omstreden in het buitenland en het bestaan van dergelijke wetten is een argument om geen Europees aanhoudingsbevel in te voeren. De Poolse autoriteiten zouden er immers gebruik van kunnen maken om journalisten die spreken van *Pools concentratiekamp* te vervolgen en te veroordelen tot celstraffen. De klacht van Polish Media Issues moet tegen deze achtergrond bekeken worden.

Nieuwsblad.be wijst er ook op dat het artikel duidelijk is over de protagonisten van het concentratiekamp in Auschwitz. Het heeft het expliciet over 'één van de laatste grote Holocaust-processen in Duitsland', over het Duitse Hooggerechtshof en over Gröning als een 'enthousiaste nazi'. De verwijzingen naar het naziregime en Duitsland zijn onmiskenbaar.

De ochtend dat het artikel gepubliceerd is, heeft de redactie verschillende reacties gekregen, onder meer van klager en van de Poolse ambassadeur in Brussel. Om pragmatische redenen heeft ze de tekst tegen de middag aangepast. Maar aangezien ze vond en nog steeds vindt dat er geen fout was gemaakt, heeft de redactie geen excuses aangeboden.

BESLISSING

De formulering *Pools concentratiekamp* kan leiden tot misverstanden omdat ze op twee manieren geïnterpreteerd kan worden, ofwel geografisch, ofwel in de zin van Poolse verantwoordelijkheid voor het kamp. Daarom is het belangrijk dat de journalist zorgvuldig formuleert en mogelijk verkeerde interpretaties voorkomt. In dit geval maakt de inhoud van het artikel duidelijk dat Nieuwsblad.be de eerste, geografische betekenis bedoelde en heeft de redactie de tekst aangepast zodat hij geen aanleiding meer kon geven tot misverstanden.

Om die redenen is de Raad voor de Journalistiek van oordeel:

De klacht is ongegrond.

Brussel, 21 juni 2018